

A hatalom lázgörbéje

HANGÉRIEN RIPABLIK

KÁCSOR ZSOLT

Jelentőségteljes évforduló ez a mai: a hatalmától, koronájától, hazájától és családjától megfosztott Napoleon Bonaparte 1815. október 15-én érkezett meg Szent Ilona szigetre, hogy megkezdje száműzetését és közelebbi ismeretséget kössön a gyomorrákkal, amely elemésztette. Szent Ilona szigetét Bonaparte már csak koporsóban hagyta el, holott minden bizonnyal az élete utolsó pillanatáig komoly terveket szőtt a győzelmes visszatérésre.

Kamaszkoromban fanatikus Bonaparte-rajongó voltam, elmentem Párizsba, hogy megnézzem a sírját, és méterekben mérve is közelebb kerüljek a „világszellem” földi maradványaihoz. Tervbe vettem, hogy bejárom élete fontosabb helyszíneit, és roppant irigyeltem a győrieket, akik abban a magyar városban élhetnek, ahol a „világszellem” földi megtestesülése egy éjszakára megszállt.

Az évek múltával és a tapasztal-

A fiatal Bonaparte táborokban az emberi akaraterő diadalát csodáltam az eszmei és fizikai világ fölött

latok gyarapodásával elmúlt a Bonaparte iránt érzett rajongásom, mára átvette helyét a viszolygás. Ha erre a gátlástalan, hatalommániás emberre gondolok, akkor már nem őt látom magam előtt, hanem Engghien utolsó herceget, akit Bonaparte a mai Baden-Württembergből a nemzetközi jog megsértésével elraboltatott és francia területre hurcoltatott, hogy a francia hatóságok kihallgathassák. Az volt a vád ellene, hogy Bonaparte hatalmára tör. Bonaparte is tudta, hogy ez a vád nem igaz, de úgy gondolta, hogy régi, bevált stratégiája szerint ezúttal is inkább erőt, semmint gyengeséget mutat, és a 31 éves, ártatlan fiatal embert belelövötte egy várakcba.

A fiatal Bonaparte tábornokban az emberi akaraterő diadalát csodáltam az eszmei és fizikai világ fölött: a végrehajtás kérelhetetlenségét, a lehetetlen célok kítűzésének bátorságát és tervszerűen megvalósított megvalósítását, az éppen szükséges politikai helyzet megteremtésére való tehetséget. Erről ismerszik meg az igazi politikus: ha nem az ő számára kedvező az aktu-

ális politikai helyzet, akkor azonnal eltávolodik tőle, és olyan politikai helyzetet kreál, amelynek tempóját már ő diktálja. E rendkívüli képességek, kétségbevonhatatlan államszervezői erények és máig ható közigazgatási eredmények mögött jó ideg nem ismertem föl, pontosabban nem akartam fölismerni az embert magát: Bonaparte paranoid gátlástalanságát, szociopatikus embertelenségét és kegyetlen pragmatizmusát.

Néha szeretem azt hinni, hogy van isteni igazságszolgáltatás: Engghien herceg kivégzése után alig tíz évvel ugyanis Bonaparte már úton volt Szent Ilona szigete felé. Akik szemtanúi voltak a haldoklásának, azt mondták: a betegség megfiatalította. Bonaparte lefogyott, és a sovány arcban újra fel lehetett ismerni annak a huszonéves tábornoknak a vonásait, aki kivételesen éles és okos tekintetét először a véres Franciaországra, majd a legyengült Európára vetette, és aki mindvégig ott rejtőzött a meghízott császár maszkja mögött. Szeretném azt hinni, hogy az utolsó órákban Engghien herceg is megjelent a haldokló ágyánál – és föltett neki néhány kérdést a hatalommánia lázgörbéjével kapcsolatban.